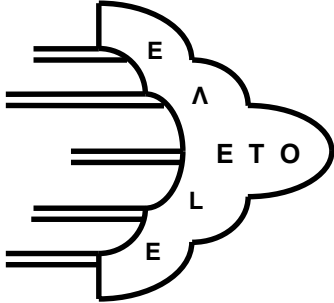

Κωδικός: 3650

ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)
Hellenic Society for Terminology (ELETO)

ΓΡΑΦΕΙΑ:

Αρτέμιδος 6 & Επιδάουρου, 15125 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:

Αρτέμιδος 6 & Επιδάουρου, 15125 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:

Τηλ.: 210 8662069, 6974321009, 6974754302

Τηλεομ.: 210 8068299, 210 8662069

Ηλ-Ταχ.: valeonti@otenet.gr

Ιστότοπος: <http://www.eleto.gr/>

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ:

Μελέτη, εκπόνηση, ... και με οποιοδήποτε τρόπο ανάπτυξη της Ελληνικής Ορολογίας... Συμβολή στην ανάπτυξη της Ελληνικής Γλώσσας και προώθηση του ρόλου της στη διεθνή Ορολογία...

(Από το Καταστατικό)

Αρ.114 Μάιος – Ιούνιος 2012

ISSN 1106-1073

Τιμή: 3 λεπτά

Γιώργος Τσιάμας

Σπύρος Δόικας

Αναπλ.

Σύμβουλοι:

Παναγιώτης Κριμπάς

Πηνελόπη Παπαδοπούλου

Εκπρόσωποι

Συλλ. Μελών:

Κατερίνα Ζερίτη

Πτυχ. Γαλλικής Φιλολ., Ορολόγος Μεταφράστρια, στέλεχος ΟΤΕ

Δημήτρης Παναγιωτάκος

Μαθηματικός, Αναλυτής Η/Υ, πρώην στέλεχος ΟΑΕΔ

Ιωάννης Καραϊτιανός

Καθηγητής Ιατρικής Πανεπ. Αθηνών, Εταιρεία Ιατρικών Σπουδών

Άγγελος Πεφάνης

Ιατρός, περιοδικό Ιατρική – Εταιρεία Ιατρικών Σπουδών

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Η σημερινή **Ελεγκτική Επιτροπή** είναι:

Πρόεδρος:

Σπύρος Βουλόδημος

Μηχανολ. Ηλεκτρολόγος, πρώην στέλεχος ΟΤΕ

Μέλη:

Νίκος Κωνσταντακάκης

Βιομηχαν. ψυχολόγος, πρώην στέλεχος ΟΤΕ

Δημήτρης Παναγιωτάκος

Μαθηματικός, Αναλυτής Η/Υ, πρώην στέλεχος ΟΑΕΔ

Επίσης, για την επόμενη τριετία θα είναι σε ισχύ η **Εφορευτική Επιτροπή**, η οποία διεξήγαγε τις αρχαιρεσίες και την οποία αποτελούν οι:

Πρόεδρος:

Αλέξης Αλεξόπουλος

οικονομολόγος, πρώην στέλεχος ΟΤΕ

Μέλη:

Κώστας Ριζιώτης

Φυσικός-Ηλεκτρονικός, πρώην στέλεχος ΟΤΕ

Βασίλης Παπαδόπουλος

οικονομολόγος, πρώην στέλεχος ΟΤΕ

και ο Πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης **Παναγιώτης Βαρλάς**, Οικονομολόγος-Ορκωτός εκτιμητής, που αποτελεί λαμπρή παράδοση για τις Γενικές Συνελεύσεις της ΕΛΕΤΟ.

Τα καταστατικά όργανα της ΕΛΕΤΟ μετά τις αρχαιρεσίες 2012

Μετά τις αρχαιρεσίες της 23^{ης} Μαΐου 2012 και μετά τη συγκρότηση του νέου Διοικητικού Συμβουλίου σε σώμα, τα καταστατικά όργανα της ΕΛΕΤΟ – για την τριετία 2012–2015 – έχουν ως εξής:

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Το σημερινό **Διοικητικό Συμβούλιο** αποτελούν τα μέλη:

Πρόεδρος:

Κώστας Βαλεοντής

Φυσικός-Ηλεκτρονικός, πρώην στέλεχος ΟΤΕ, Υπεύθυνος Ομάδων Ορολογίας (ΜΟΤΟ, ΤΕ48/ΟΕ1 κ.ά.)

Αντιπρόεδρος:

Άννα Λάμπρου-Γκόνου

Χημικός, πρώην στέλεχος ΚΔΕΠ (ΔΕΗ) & Διεύθ. Διεθν. Σχέσεων ΥΒΕΤ

Γενικός

Γραμματέας:

Τζάνος Ορφανός

Φυσικός-Ηλεκτρονικός, πρώην στέλεχος ΟΤΕ

Αναπλ. Γεν.

Γραμματέας:

Γιώργος Τσιάμας

Μηχανολόγος Ηλεκτρολόγος, πρώην στέλεχος ΟΤΕ

Ταμίας:

Διονύσης Γιαννίμπας

Ορολόγος, Μεταφραστής

Βοηθός Ταμίας:

Μαρία Καρδούλη

Φιλολόγος, Καθηγήτρια ΕΣΔΔ, Διδάξασα στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Σύμβουλος:

Σπύρος Δόικας

Μεταφραστής, Διαχειριστής της διαδικτυακής πύλης μεταφραστών Translatum.gr

Αναπληρ.

Σύμβουλοι:

Παναγιώτης Κριμπάς

Δικηγόρος, Δρ Δημοκρίτειου Πανεπ. Θράκης (ΔΠΘ), λέκτορας ΔΠΘ

Πηνελόπη Παπαδοπούλου

Χημικός Μηχανικός, Μεταφράστρια

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Το **Γενικό Επιστημονικό Συμβούλιο (ΓΕΣΥ)** περιλαμβάνει τα εκλεγμένα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και εκπροσώπους των **Συλλογικών Μελών** της ΕΛΕΤΟ. Σήμερα στο ΓΕΣΥ συμμετέχουν τα ακόλουθα μέλη:

Πρόεδρος:

Κώστας Βαλεοντής

Αντιπρόεδρος:

Μαρία Καρδούλη

Γραμματέας:

Διονύσης Γιαννίμπας

Σύμβουλοι:

Άννα Λάμπρου-Γκόνου

Τζάνος Ορφανός

OROGRAMMA No 114, May – June 2012,

ISSN 1106-1073

Bimonthly edition of

Hellenic Society for Terminology (ELETO)

Epidavrou & Artemidos 6, GR-15125 MAROUSI GREECE

Συνέδρια/Συμπόσια/Σεμινάρια σχετικά με την Ορολογία (Διαρκής Κατάλογος του «Ο»)

Ο κατάλογος Συνεδρίων/Συμποσίων/Σεμιναρίων που δημοσιεύεται παρακάτω περιλαμβάνει εκδηλώσεις που έχουν σχέση με Ορολογία και πρόκειται να διεξαχθούν στο άμεσο μέλλον, ή έχουν πρόσφατα διεξαχθεί. Η πληροφόρηση του «Ο» για τις εκδηλώσεις αυτές προέρχεται κυρίως από τη συχνή ηλεκτρονική ενημέρωση της ΕΛΕΤΟ από το **Infoterm** (Διεθνές Κέντρο Πληροφοριών για την Ορολογία: <http://linux.infoterm.org/>), και από την ΕΑFT (Ευρωπαϊκή Ένωση Ορολογίας: www.eaft-aet.net), των οποίων η ΕΛΕΤΟ είναι μέλος.

1. TOTh 2012: Terminologie & Ontologie: Théories et applications 5-8 June 2012 Annecy, France (<http://www.porphyre.org/toth/>)
2. Το συνέδριο TOTh Conference (Terminology and Ontology: Theories and Applications) θα πραγματοποιηθεί στην Annecy, Γαλλία, 7 και 8 Ιουνίου 2012. (<http://www.porphyre.org/toth/>)
3. TKE 2012 (Terminology and Knowledge Engineering). Conference: New frontiers in the constructive symbiosis of terminology and knowledge engineering 19-22 June 2012 Madrid, Spain (http://www.aeter.org/wp-content/uploads/2011/11/CALL-FOR-PAPERS_TKE2012_Final.pdf)
4. Linguistic policies and native languages of teaching in the UE 30 June 2012 Paris, France (<http://www.eila.univ-paris-diderot.fr/recherche/clillac/polling27/index>)
5. Neology in specialized languages. Detection, implantation and circulation of new terms 2-3 July 2012 Lyon, France (<https://sites.google.com/site/journeescrft/>)
6. Συνέδριο: Νεολογία στις ειδικές γλώσσες. Ανίχνευση, εμφύτευση και κυκλοφορία των νέων όρων (Neology in specialized languages. Detection, implantation and circulation of new terms), Λυών 2-3 Ιουλίου 2012. (<https://sites.google.com/site/journeescrft/>)
7. Διεθνές θερινό σχολείο ορολογίας (9–13 Ιουλίου 2012, Βιέννη) – International Terminology Summer School (TSS 2012) http://www.termnet.org/english/events/tss_2012/registration.php
8. Να γραφεί στο Ορόγραμμα για το Συνέδριο The 15th Euralex Congress (inter alia: *terminology, LSP and Lexicography*) 7–11 August 2012, Oslo, Norway: <http://www.euralex.org/uncategorized/euralex-2012/>
9. Να γραφεί στο Ορόγραμμα για το συνέδριο «Greece in Translation» (από UNIVERSITY OF OXFORD, Faculty of Medieval and Modern Languages, Sub-faculty of Byzantine and Modern Greek), 5-6 October 2012 http://www.mod-langs.ox.ac.uk/greece_in_translation
10. Έκτη Σύνοδος Κορυφής για την Ορολογία (The sixth EAFT Terminology Summit 11-12 October 2012 Oslo, Norway).
11. Διεθνές Συνέδριο: "Plurilingualism and the Labour Market. The Quality of Communication" – Udine (Italy), 25th-26th October 2012 <http://plurilinguismetravailudine.wordpress.com/>

K.B.

Λίγα ...από τα επτά

Η λέξη **επτά** στην ελληνική γλώσσα είναι άκλιτο αριθμητικό, που είναι σε χρήση από την εποχή του Ομήρου. Παρακάτω δίνουμε το «επτά» σε μερικές γλώσσες (Ιαπετικές – Ινδοευρωπαϊκές, Σημιτικές κτλ.):

Ζενδικό ¹	haptan	Περσικό	siem
Σανσκριτικό	saptan	Γιουγκοσλαβικό	sedam
Λατινικό	septem	Βουλγαρικό	sedem
Ιταλικό	sette	Ρουμανικό	sapte
Γερμανικό	sieben	Αιγυπτιακό	sabaa
Γαλλικό	sept	Εβραϊκό	seba
Αγγλικό	seven	Τουρκικό	yedi
Παλαιοσκανδιναβικό	sjan	Ιαπωνικό	sitsi
Αγγλοσαξονικό	seofon		

Παρατηρείται ομοιότητα και πιθανώς κοινότητα καταγωγής της λέξης στις διάφορες γλώσσες. Η ομοιότητα και η αναγνώριση κοινών χαρακτηριστικών μεταξύ διάφορων γλωσσών έχει

¹ Ζενδική γλώσσα, αρχαία Περσική

επισημανθεί ιδιαίτερος στα αριθμητικά και μάλιστα μέχρι του αριθμού 100.

Μεταφέρουμε παρακάτω μερικές σύνθετες λέξεις των οποίων το πρώτο συνθετικό είναι η λέξη **επτά**.

Από την φυτολογία – βοτανική – εντομολογία

επτανδρία	Υποδιαίρεση των φυτών που έχουν άνθη με επτά στήμονες
επταγυνία	Φαινόμενο κατά το οποίο τα άνθη έχουν επτά θήλεα όργανα
επτάδοντος εππάνθηρα επτάκοιλο	γένος εντόμων κολεοπτέρων άνθη με επτά ανθήρες είδος αμπέλου

Διάφορες λέξεις

εφτάψυχος	ο μεγάλης αντοχής
εφτακάθαρος	ο πολύ καθαρός
εφτάκαλος	ο πολύ καλός
εφτάμυαλος	ο πολύ συνειτός
εφτάγλωσση	η πολυγλώσσος
εφτά κομμάτια	ο κατακεραματισθείς
εφτά δαιμόνια	εθύμωσα πολύ
επτασφράγιστος	ο εξόχως δυσνόητος
εφταμηνίτικος	ο εκ του προώρου τοκετού
έβδομος ουρανός	αλληγορία επί επιτυχίας
έβδομη τέχνη	ο κινηματογράφος

Από τον Κουιντιλιανό (Quintilianus), Ρωμαίο συγγραφέα και διδάσκαλο της ρητορικής του 1^{ου} αιώνα μ. Χ., παραδόθηκε μνημονικό εξάμετρο που περιλαμβάνει τα **επτά** στοιχεία μιας πράξης στην ρητορική και στην ανάκριση:

quis	τίς (το πρόσωπο)
quid	τί (το γεγονός)
ubi	πού (ο τόπος)
quibus auxiliis	τα μέσα (και οι συνένοχοι)
cur	γιατί (τα ελατήρια)
quomodo	πώς (ο τρόπος)
quanto	πότε (ο χρόνος)

Η ιδιαιτερότητα και οι «μαγικές» ιδιότητες του αριθμού **επτά**, από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, κατοπτρίζονται στη χρήση του σε διάφορες περιπτώσεις για την απαρίθμηση στοιχείων, πραγμάτων ή φαινομένων που ήταν – ή «έπρεπε» να είναι – **επτά!** Έτσι, **επτά** ήταν οι σοφοί της αρχαίας Ελλάδας, **επτά** τα θαύματα του αρχαίου κόσμου, **επτά** τα αστέρια της πούλιας (οι *πλειάδες*), **επτά** τα χρώματα του ουράνιου τόξου (στην πραγματικότητα είναι **έξι** και για να «γίνουν» **επτά** χρειάστηκε το μπλε χρώμα (*κυανού*) να μετρηθεί **δυο φορές** με νοητό διαχωρισμό σε: *ανοικτό κυανού* και *βαθύ κυανού*). Χρησιμοποιούνται ακόμα και σε αριθμολογικές συμπτώσεις, όπως π.χ. σε περιπτώσεις λέξεων ο αριθμός γραμμάτων των οποίων τυχάνει να είναι **επτά** (λέξεις όπως: *νόμιμον, δίκαιον, Χριστός, σταυρός* κ.ά.).

Δ.Π.

Επιγραμματικοί ορολογικοί πόροι Μπορείτε να τους συμβουλευέστε!

1. Βάση τηλεπικοινωνιακών όρων **TELETERM**: http://www.moto-teleterm.gr/search_gr.asp
2. Βάση όρων τεχνολογίας πληροφοριών **INFOTERM**: <http://infoterm.cs.aueb.gr/greek/search.php>
3. Βάση όρων του τομέα της Ορολογίας: **TERMTERM**: <http://www.eleto.gr/gr/termsbases.htm>
4. Γλωσσάριο: Γενικοί και ειδικοί όροι του τομέα της **Ορολογίας**: <http://www.eleto.gr/gr/LexicaAndGlossaries.htm>
5. **IATE** - Η διαδραστική τράπεζα όρων της Ευρώπης: <http://iate.europa.eu/>
6. 6-γλωσση Βάση Ορολογίας του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών στην Γενεύη (**UNOV** Terminology database) – <http://conf.unog.ch/unogterm/>
7. Γλωσσάριο ορολογίας κινητών επικοινωνιών της **TERMCAT** (TERMCAT's vocabulary on mobile terminology) – <http://www.termcat.cat/docs/PDF/Telefonia.pdf>
8. Λεξικό για τα πρόσθετα στα τρόφιμα, της **Termcat** (400 όροι, καταλανικά, ισπανικά, γαλλικά και αγγλικά): http://www.termcat.cat/ca/Diccionaris_En_Linia/135/Presentacio/

K.B.

Στη ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΣΥ² έλα κι εσύ

1 head και body μιας σελίδας HTML

Στο αίτημα του κ. Χάρη Σεμιδαλά, για «δόκιμους ελληνικούς όρους για το **head** και **body** που αναφέρονται στον κώδικα μιας σελίδας HTML» η απάντηση ήταν ότι οι αποδόσεις:

head -> *κεφαλή*
body -> *σώμα*

είναι συνήθειες για κείμενα, μηνύματα κ.τ.ό. και θεωρούνται δόκιμες και για την περίπτωση του κώδικα.

Σημειώνονται και άλλες δύο χρήσιμες αποδόσεις "συγγενών" εννοιών:

header -> *κεφαλίδα*
heading -> *επικεφαλίδα*

2 web banner → πανό ιστοσελίδας, ιστοπανό

Στην αναζήτηση της Λ. Αλιματήρη ελληνικής απόδοσης του αγγλικού όρου **banner** (είτε με την έννοια «flash banner» που υπάρχει σε ιστοσελίδες, είτε και με τη στατική του μορφή ως μεγάλης διαφημιστικής αφίσας που χρησιμοποιείται π.χ. σε συνέδρια) προτάθηκαν οι όροι:

banner -> *διαφημιστικό πανό* ή απλώς *πανό*
web banner -> *(διαφημιστικό) πανό ιστοσελίδας, ιστοπανό*

3 οργανωτικός – οργανωσιακός

Μετά από ερώτημα του Ν. Βιταντζάκη για την διαφορά των ελληνικών επιθέτων **οργανωτικός – οργανωσιακός** εξετάστηκαν οι δύο λέξεις ως προς την μορφολογία τους:

- **οργανωτικός** (< οργανωτής < οργανώνω): που αναφέρεται στην ενέργεια του ρήματος **οργανώνω**, αφορά το **οργανώνειν** [παραδείγματα: *οργανωτικές ικανότητες, οργανωτική προσπάθεια, οργανωτική επιτυχία/αποτυχία (= organizing success/failure), οργανωτικός άνθρωπος, ...]*
- **οργανωσιακός** (< οργάνωση): που αναφέρεται στην **οργάνωση** ως αποτέλεσμα του ρήματος **οργανώνω** ή ως φορέα (**οργανισμό**) [παραδείγματα: *οργανωσιακό διάγραμμα, οργανωσιακές συνθήκες, οργανωσιακό περιβάλλον, οργανωσιακή μονάδα, οργανωσιακό υπόβαθρο, οργανωσιακή δομή, οργανωσιακή επιτυχία/αποτυχία (= organizational success/failure), ...]*

Όστε υπάρχει π.χ. η ακόλουθη ισοδυναμία μεταξύ αγγλικών και ελληνικών όρων:

organizational change -> *οργανωσιακή μεταβολή*
organizing change -> *οργανωτική μεταβολή*

4 principle of virtual work → αρχή των δυνατών έργων

Ύστερα από σχετική ανάρτηση στο Translatum σχετικά με τον όρο **αρχή των δυνατών έργων** ως απόδοση του αγγλικού/γαλλικού όρου **principle of virtual work / principe des travaux virtuels**.

Η θέση που υιοθετεί το ΓΕΣΥ, συνοψίζεται στα ακόλουθα:

Ο όρος **αρχή των δυνατών έργων (principle of virtual work, principe des travaux virtuels)** είναι πολύ παλιός (τόσο στο ΕΜΠ όσο και στο ΕΚΠΑ) και το **virtual** εδώ δεν έχει την σημασία του "**κατ' ιδέαν**" όπως π.χ. το νεότερο **virtual** της πληροφορικής, αλλά την σημασία του "**κατ' ουσίαν**" που δίνεται π.χ. στο Webster's αλλά και στα αγγλοελληνικά λεξικά (π.χ. Magenta).

Τα **έργα** στα οποία αναφέρεται η αρχή αυτή δεν είναι **ιδεατά** (δεν είναι η **ιδέα** μας ότι γίνονται), αλλά είναι **πραγματικά έργα** των δυνάμεων οι οποίες ασκούνται σε ένα σύστημα που ισορροπεί υπό την επίδρασή τους και **παράγονται** ή **καταναλώνονται** όταν προσπαθήσουμε (πρακτικά ή υποθετικά) να απομακρύνουμε λίγο το σύστημα από την θέση ισορροπίας του. Είναι **πραγματικά έργα που μπορούν να παραχθούν** ή **καταναλωθούν** από τις πραγματικές δυνάμεις που ισορροπούν, κατά την μετακίνηση αυτή του συστήματος (είναι δηλ. **δυνατά**).

Θεωρείται, επομένως, ότι ο όρος είναι εύστοχος και δεν υπάρχει λόγος να αλλάξει.

5 iconic document → εικονογραφικό τεκμήριο, εικονοτεκμήριο

Ύστερα από ερώτημα της Κατερίνας Τοράκη, Υπευθύνου της Επιτροπής ΕΛΟΤ/ΤΕ22 «Τεκμηρίωση» (η οποία χρησιμοποιεί ήδη τον όρο **graphic document** με ελληνική απόδοση **γραφικό τεκμήριο**) σχετικά με τον όρο **iconic document** και πρότασή της να εξεταστεί η απόδοσή του με τον ελληνικό όρο **εικονογραφικό τεκμήριο**, το ΓΕΣΥ έκρινε κατάλληλη την απόδοση αυτή και πρόσθεσε και την μονολεκτημένη απόδοση **εικονοτεκμήριο**. Ωστε:

iconic document -> *εικονογραφικό τεκμήριο, εικονοτεκμήριο*

6 flexicurity → ευελικτασφάλεια

Ύστερα από άρθρο πρωινής εφημερίδας που τέθηκε υπόψη της ΕΛΕΤΟ από την Χριστίνα Καπράνου (στέλεχος του ΕΛΟΤ), το οποίο αναφερόταν στον όρο **ευελφάλεια** ως απόδοση του αγγλικού όρου **flexicurity**, έγινε σχετική συζήτηση στο ΓΕΣΥ.

Ο όρος **ευελφάλεια** σχηματίζεται με **σύμμιξη** λέξεων:

ευέλ-ικτη +ασ-φάλεια > ευελφάλεια

ανάλογα με τον σχηματισμό του αγγλικού όρου:

flexi-ble se-curity > flexicurity

Αν και ο σχηματισμός της **σύμμιξης** είναι επιτρεπτός στην (Ορολογία) και αποτελεί ειδος *γενικευμένης σύνθεσης*, δεν προτιμάται σε περιπτώσεις όπου μπορεί να χρησιμοποιηθεί επιτυχώς η **κανονική σύνθεση**. Εν προκειμένω, προβληματίζει ιδιαίτερα η αδιαφάνεια του όρου **ευελφάλεια** (που ούτε **ευελξία** ούτε **ασφάλεια** «θυμίζει») και αποφασίστηκε να εφαρμοστεί ο «Αναλογικός Κανόνας», αλλά με όρο ο οποίος προκύπτει από **κανονική σύνθεση** και όχι από **σύμμιξη**. Τέτοιος όρος είναι ο όρος **ευελικτασφάλεια**. Ενισχυτικό παράδειγμα της επιλογής αυτής αναφέρθηκε ο επιτυχής και ήδη καθιερωμένος οικονομικός όρος **στασιμοπληθωρισμός**. Ωστε το ΓΕΣΥ υιοθετεί:

flexicurity → *ευελικτασφάλεια*

7 διδιάστατος – δισδιάστατος τριδιάστατος – τρισδιάστατος

Ύστερα από ερώτημα του μέλους Γιάννη Πρατικάκη (καθηγητή Πανεπ. Θράκης) έγινε ανασκόπηση των επιθέτων **διδιάστατος – δισδιάστατος** και **τριδιάστατος – τρισδιάστατος** και της χρήσης τους στην (Ορολογία).

Τα **απόλυτα αριθμητικά** δύο (2) και τρία (3) στην σύνθεσή τους ως πρώτα συνθετικά είναι **δι-** και **τρι-**, ενώ τα πολλαπλασιαστικά αριθμητικά **δισ** (= δύο φορές) και **τρεις** (=τρεις φορές) στη σύνθεσή τους δεν αλλάζουν, αλλά παραμένουν τα ίδια εκτός από το σίγμα που δεν είναι πλέον τελικό: **δισ-** και **τρεις-**. Επομένως:

διδιάστατος: ο δύο διαστάσεων, ενώ

δισδιάστατος: ο δύο φορές διαστάμενος, ο διπλάσιος διάστασης

τριδιάστατος: ο τριών διαστάσεων, ενώ

τρειςδιάστατος: ο τρεις φορές διαστάμενος, ο τριπλάσιος διάστασης.

Στα λεξικά υπάρχει σχετική "σύγχυση". Το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (ΛΝΕΓ – Μπαμπινιώτης) και το ΜΕΙΖΟΝ (ΜΕΛ – Φυτράκης) έχουν τα **δισδιάστατος** και **τρειςδιάστατος** ανακατεμένα με όλα τα σωστά **δι-** και **τρι-**. Το Λεξικό της Κοινής Νέοελληνικής (Ιδρ. Τριανταφυλλίδη), ενώ έχει σωστό το **τριδιάστατος** δεν έχει το **διδιάστατος**.

Το θέμα είχε αναφερθεί στο Ορόγραμμα αρ.38 (βλ. ιστοσελίδα: <http://sfr.ee.teiath.gr/htmSELLIDES/Technology/Orogramma/Orogr-38c.htm>) στο άρθρο "Γλωσσικό σφάλμα" και, στη συνέχεια, στο άρθρο της Γωνιάς του ΓΕΣΥ.

Στην (Ορολογία) π.χ. στη βάση **TELETERM**:

dimensionless	αδιάστατος (σε 2 όρους)
one-dimensional, monodimensional	μονοδιάστατος (σε 5 όρους)
two-dimensional, bidimensional	διδιάστατος (σε 12 όρους)
three-dimensional, tridimensional	τριδιάστατος (σε 6 όρους)
four-dimensional	τετραδιάστατος (σε 1 όρο)

² ΓΕΣΥ: Γενικό Επιστημονικό Συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ

8 generic – specific, general – special

Με αφορμή το επίθετο **γενόσημος** στον ιατρικό όρο **γενόσημα φάρμακα** (που αποδίδει το αγγλικό επίθετο **generic**) και σχετικό ηλ-μήνυμα του **Θεόφιλου Βαμβάκου**, πρώην αντιπροέδρου του ΔΣ της ΕΛΕΤΟ, έγινε ανασκόπηση των θέσεων του ΓΕΣΥ που είχαν διατυπωθεί ήδη στο 2^ο φύλλο του Ορογράμματος (1993):

ΠΡΟΤΑΣΗ
ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ
"general - special" ΚΑΙ "generic - specific"

- Το ζεύγος των αντιθέτων "**general – special**" αποδίδεται πάντοτε με το ελληνικό "**γενικός – ειδικός**". π.χ.
general theory of relativity: γενική θεωρία της σχετικότητας
special theory of relativity: ειδική θεωρία της σχετικότητας
- Το ζεύγος των αντιθέτων "**generic – specific**" αποδίδεται:
 - ως "**γενικός – ειδικός**" μόνο εφόσον
 - έχει καθιερωθεί ήδη σε κάποιον τομέα ή θεματικό πεδίο, όπως π.χ. στις "κλασικές" περιπτώσεις
specific heat: ειδική θερμότητα
specific weight: ειδικό βάρος,
 - υπάρχει βεβαιότητα ότι στον ίδιο τομέα ή θεματικό πεδίο δεν χρησιμοποιείται και το ζεύγος "**general - special**".
 - στις άλλες περιπτώσεις, με τα ζεύγη:
 - "**γένιος – είδιος**"
 - "**γενοϊκός – ειδοϊκός**" ή
 - "**-γένος – -είδος**" όταν προσδιορίζει μονολεκτικούς όρους ή
 - "**γενο...– ειδο...**" επίσης όταν προσδιορίζει μονολεκτικούς όρους.

Παραδείγματα (Τηλεπικοινωνίες, Πληροφορική):

generic function	specific function
γένια λειτουργία	είδια λειτουργία
γενοϊκή λειτουργία	ειδοϊκή λειτουργία
λειτουργία-γένος	λειτουργία-είδος
γενολειτουργία	ειδολειτουργία
generic address	specific address
γένια διεύθυνση	είδια διεύθυνση
γενοϊκή διεύθυνση	ειδοϊκή διεύθυνση
διεύθυνση-γένος	διεύθυνση-είδος
γενοδιεύθυνση	ειδοδιεύθυνση
generic [specific] layout structure	
γένια [είδια] δομή κατάστρωσης	
γενοϊκή [ειδοϊκή] δομή κατάστρωσης	

Η απόδοση "**γενόσημος**" είχε απορριφθεί γιατί η **generic** οντότητα δεν "**σημαίνει γένος**" (ούτε "**ποιεί γένος**") αλλά "**είναι γένος**". Το "**γενικός**" της λογικής, αχρηστεύτηκε για αυτήν την σημασία εξαιτίας της μεγάλης χρήσης του με μετατοπισμένη σημασία στο "**ευρύς, διαδεδομένος**" από την σημασία "**ο του γένους**". Η απόδοση "**γένιος**" υιοθετήθηκε από την ΤΕ21, την ΤΕ48/ΟΕ1 και την ΜΟΤΟ. Στην τυποποίηση, υιοθετήθηκε ο όρος **γένιος** και από τον ΕΛΟΤ (**generic standards – γένια πρότυπα**) σε όλους τους τομείς. Οι αποδόσεις "**γενοϊκός – ειδοϊκός**" δεν χρησιμοποιήθηκαν έκτοτε, τουλάχιστον από τα όργανα της ΕΛΕΤΟ. Οι αποδόσεις "**γενοουργός**" και "**γενοποιός**" δεν κρίθηκαν κατάλληλες, γιατί σημαίνουν σαφέστατα ότι η **γενοουργός/γενοποιός** οντότητα "**δημιουργεί / ποιεί γένη**" και όχι ότι η ίδια είναι **γένος** (ή αφορά **γένος**). Στην (Ορολογία), στην τελευταία έκδοση του προτύπου ISO 1087-1, ο ISO άλλαξε τον όρο **genus-species relation** σε **generic relation** όρο ακατάλληλο γιατί μια σχέση **γένους-είδους** είναι εξίσου **generic** όσο και **specific**. Η ΤΕ21 ορθώς δεν υιοθέτησε την απόδοση **γένια σχέση**, αλλά άφησε τον παλιό ελληνικό όρο (**σχέση γένους-είδους**) και υιοθέτησε ως συνώνυμό του τον όρο **ειδογονική σχέση** (πλάι στην **μεριστική** σχέση και την **συσχετική** σχέση) γιατί πράγματι με τη **σχέση γένους-είδους** από το γένος **γεννιούνται / δημιουργούνται** είδη.

9 generic drugs → γενόσημα φάρμακα;

Από την **Κατερίνα Ζερίτη**, μέλος του ΓΕΣΥ, τέθηκε υπόψη του ΓΕΣΥ το άρθρο του καθηγητή Γ. **Μπαμπινιώτη** «Ένας ακατάλληπος γλωσσικός όρος» σχετικά με τον όρο **γενόσημα φάρμακα**, όπου επισημαίνεται η ακαταλληλότητα του όρου και προτείνεται βελτίωσή του. Οι αποδόσεις που προτείνονται είναι: **ομοιοδραστικά φάρμακα**, **αντιτυπικά φάρμακα** ή **παράγωγα φάρμακα**.

Κατά την συζήτηση των υποψήφιων όρων στο ΓΕΣΥ, επισημάνθηκε ότι:

- Ο όρος **ομοιοδραστικά φάρμακα** είναι ακατάλληλος γιατί τα φάρμακα αυτά δεν έχουν (**παρόμοια δράση**) με τα «πρωτότυπα / πρωτοτυπικά» **ονομασθησμένα φάρμακα** (branded drugs), αλλά έχουν **ακριβώς την ίδια δράση** (την ίδια **δραστική ουσία**).
- Ο όρος **παράγωγα φάρμακα** είναι, επίσης, ακατάλληλος γιατί αυτά **δεν παράγονται** από τα πρωτότυπα / πρωτοτυπικά με κάποια διεργασία, δηλαδή η σχέση τους δεν είναι «**πρωτότυπο – παράγωγο**» όπως π.χ. στην γλωσσολογία (**πρωτότυπη λέξη – παράγωγη λέξη**).
- Ο όρος **αντιτυπικά φάρμακα** θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί, γιατί πράγματι η σχέση τους με τα «πρωτοτυπικά» είναι σχέση πρωτοτύπου – αντιτύπου (ως προς την **δραστική ουσία**).

Επειδή ο όρος **γενόσημα φάρμακα** είναι ήδη καθιερωμένος στην φαρμακολογία, το ΓΕΣΥ θεωρεί δύσκολη την αντικατάστασή του. Σε περίπτωση, όμως, που οι ειδικοί του θεματικού πεδίου θελήσουν να τον αλλάξουν, η απόδοση **αντιτυπικά φάρμακα** είναι κατάλληλη, για να χρησιμοποιείται σε αντιδιαστολή με τα **πρωτοτυπικά φάρμακα**.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ – Με αυστηρή ορολογική θεώρηση ένα συγκεκριμένο **generic drug** δεν είναι **γένος** ενός **branded drug**, αλλά και τα δύο είναι **είδη** του ίδιου γένους, υπακούουν δηλαδή στην ίδια **προδιαγραφή γένους** (ως προς την **δραστική ουσία**). Απλώς το **branded drug** έχει κατοχυρώσει την σύνθεση και το εμπορικό όνομά του και, επομένως, υπακούει επιπλέον και στην συγκεκριμένη **προδιαγραφή είδους**.

10 Επικοινωνήσε το!

Τα τελευταία χρόνια άρχισε να χρησιμοποιείται το ρήμα **επικοινωνώ** ως **μεταβατικό**, αν και δεν υπήρχε τέτοια ανάγκη, δεδομένου ότι υπάρχουν άλλα μεταβατικά ρήματα που μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν, όπως τα ρήματα: **κοινοποιώ, ανακοινώνω, μεταφέρω, μεταδίδω**. Η μεταβατική εκδοχή του **επικοινωνώ** έχει και παθητική φωνή το **επικοινωνούμαι** και παράγωγο ουσιαστικό την **επικοινωνήση** (δηλαδή την **ενέργεια** του ρήματος, η οποία **μεταβαίνει** στο αντικείμενό του).

Χρειάζεται, όμως, προσοχή, πλέον, στη χρήση των λέξεων **επικοινωνώνω, επικοινωνώ** και **επικοινωνήση**. Όταν **επικοινωνείς** (αμετάβατο) με κάποιον άλλο τότε έχεις **επικοινωνία** (αμετάβατο) μαζί του. Όταν **επικοινωνείς** (μεταβατικό) **κάτι** στον άλλο, τότε αυτό το κάτι **επικοινωνείται** από (σένα σ' αυτόν: εσύ δηλαδή πραγματοποιείς την **επικοινωνήση** (μεταβατικό) του στον άλλο (και όχι την **επικοινωνία** του). Όταν π.χ. **επικοινωνείς** την επιστήμη, ασχολείσαι με την **επικοινωνήση** της επιστήμης και όχι με την **επικοινωνία** της επιστήμης, όπως λένε πολλοί.

K.B.

«ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ»

Το «Ορογράμμα» είναι διμηνιαία έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) για την αλληλοενήμερωση των μελών της και ευρύτερου κύκλου αποδεκτών για θέματα της Ελληνικής Γλώσσας και Ορολογίας.

Ιδιοκτήτης: Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ)
Εκδότης: Κ. Ε. Βαλεοντίης, Πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ
Συντάκτες φύλλου: Κώστας Βαλεοντίης, Δημήτρης Παναγιωτάκος
Εκδοτική Ομάδα: Κώστας Βαλεοντίης, Θεόφιλος Βαμβάκος, Άννα Νικολάκη, Κατερίνα Ζερίτη, Τάνια Βαλεοντίη

Τηλέφωνα: 6974321009, 210-8662069
Τηλεμοιότητα: 210-8068299
Ηλ-Ταχυδρομείο: valeonti@otenet.gr
Ιστότοπος (όλα τα φύλλα): <http://www.eleto.gr/gr/orogramma.htm>

Γίνονται δεκτές συνεργασίες. Απαραίτητες προϋποθέσεις τα κείμενα να είναι σε επεξεργάσιμη ηλεκτρονική μορφή, σύντομα και έτοιμα για δημοσίευση δίχως να απαιτείται περαιτέρω επεξεργασία.

Τα δημοσιεύματα που προσυπογράφονται με αρχικά απηχούν τις προσωπικές απόψεις του/της συντάκτη/συντάκτριάς τους, το πλήρες όνομα του/της οποίου/οποίας περιλαμβάνεται στους συντάκτες του εκάστοτε φύλλου.

Τα θέματα των άρθρων της «ΓΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΓΕΣΥ» έχουν συζητηθεί στο ΓΕΣΥ και η δημοσίευση γίνεται ύστερα από απόφασή του.

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή κειμένων του «Ο» με την υποχρέωση αφενός να αναφέρεται η πηγή των κειμένων και αφετέρου, προκειμένου περί ολόκληρων άρθρων, να εξασφαλιστούν αυτά να διατίθενται δωρεάν σε κάθε ενδιαφερόμενο χωρίς καμιά δέσμευση· σε αντίθετη περίπτωση χρειάζεται άδεια της ΕΛΕΤΟ.